

Oświadczenie złożone przez senatora Andrzeja Grzyba oraz senatora Kazimierza Kleinę na 83. posiedzeniu Senatu w dniu 14 września 2011 r.

Oświadczenie skierowane do marszałka Senatu Bogdana Borusewicza oraz do sekretarza Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Andrzeja Kunerta

Szanowny Panie Marszałku! Szanowny Panie Sekretarzu!

W 72. rocznicę wybuchu II wojny światowej Senat Rzeczypospolitej Polskiej czci pamięć bohaterów i męczenników – ofiar masowych zbrodni niemieckich dokonanych na ludności cywilnej na Pomorzu Gdańskim, w obozie koncentracyjnym Stutthof, w Lasach Piaśnickich, w Lesie Szpęgawskim, w Mniszku i pod Klamrami, w obozie przesiedleńczym i pracy w Potulicach, w Lasach Barbarki i w wielu innych miejscach. Miejsca te, w których dokonano pierwszych na Pomorzu, na Kaszubach, w Kociewiu, na Żuławach, na Powiślu i na Kujawach zbrodni ludobójstwa, pozostają szczególnym symbolem męczeństwa i martyrologii mieszkańców tego regionu.

Obóz Stutthof (1939–1945), który uzyskał status „państwowego obozu koncentracyjnego” dnia 7 stycznia 1942 r., w rzeczywistości został założony w chwili wybuchu II wojny światowej, w dniu 2 września 1939 r. W miejscu tym od pierwszych dni wojny osadzano ocalałych z pogromów (dokonywanych przez specjalne grupy operacyjne policji bezpieczeństwa i służby bezpieczeństwa) Polaków i Żydów. Szacuje się, że w niemieckim obozie koncentracyjnym Stutthof zginęło od 63 tysięcy do 65 tysięcy ludzi. Więźniowie ginęli na skutek morderczej pracy, fatalnych warunków obozowego życia, egzekucji, w tym w komorze gazowej, na skutek chorób, braku opieki lekarskiej, a także w wyniku ewakuacji obozu.

Wczoraj w Senacie otwarto wystawę poświęconą ofiarom obozu Stutthof. Przypomnę kilku męczenników tego niemieckiego obozu koncentracyjnego.

Błogosławiony ksiądz Franciszek Rogaczewski urodzony 23 grudnia 1892 r. w Lipinkach koło Świecia, uczeń Collegium Marianum i gimnazjum w Chełmnie. Studiował w Seminarium Duchownym w Pelplinie. W 1920 r. podjął pracę duszpasterską na terenie Wolnego Miasta Gdańska w Gdańsku Wrzeszczu, a następnie trafił do kościoła św. Brygidy i św. Józefa w Gdańsku. Rzecznik sprawy polskiej w Gdańsku, działacz polonijny, twórca trzydziestu organizacji i stowarzyszeń polskich. 2 września dołączono go do pierwszej grupy więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof. 11 stycznia 1940 r. wraz z grupą gdańskich pocztowców i kolejarzy został rozstrzelany w przyobozowym lesie. Beatyfikowany przez błogosławionego Jana Pawła II 13 czerwca 1999 r. w Warszawie wśród stu ośmiu męczenników polskich z czasów wojny.

Błogosławiony ksiądz Bronisław Komorowski urodzony 29 maja 1889 r. w Barłoźnie koło Skórcza, uczeń Collegium Marianum. Po tym, jak zdał maturę w Chełmnie, studiował w Seminarium Duchownym w Pelplinie. W okresie międzywojennym był organizatorem duszpasterstwa polonijnego w Wolnym Mieście Gdańsku, budowniczy polskich kościołów, twórca wielu organizacji religijno-narodowych Polonii gdańskiej, harcerstwa i studentów. Jedyny Polak w radzie miejskiej Gdańska (1933–1934), kandydat do Sejmu Gdańskiego. Aresztowany 1 września 1939 roku, 2 września przywieziony do budowania obozu koncentracyjnego Stutthof. W marcu 1940 r. włączony do karnego komando, w Wielki Piątek 1940 r. rozstrzelany w lesie opodal obozu. Beatyfikowany przez błogosławionego Jana Pawła II.

Ksiądz Feliks Bolt, poseł i senator Rzeczypospolitej. Całe jego życie było walką o polskie Pomorze. Ksiądz Feliks Bolt uznawany jest za autorytet oraz wzór osobowości pomorskiej – tworzył w Chełmnie Związek Filomatów Pomorskich oraz Bractwo Pomorskie w Toruniu, a także Towarzystwo Badania Ruchu Niepodległościowego na Pomorzu. Po wybuchu II wojny światowej został aresztowany przez gestapo i osadzony w Dębowej Łące, skąd porzez obóz w Chełmnie trafił do obozu koncentracyjnego Stutthof, gdzie zmarł 7 kwietnia 1940 r. wycieńczony chorobą.

Ksiądz senator Alfons Schulz zasłużony w walce o polską granicę zachodnią. Od początku swej pracy kapłańskiej uczestniczył w działalności polskich organizacji społeczno-kulturalnych. Był proboszczem w Konarzynach oraz Subkowach. Został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Organizacji Wojskowej Pomorza. Ksiądz Schulz zginął męczeńską śmiercią w obozie koncentracyjnym Stutthof.

Jedną z ofiar niemieckich siepaczy jest również Piotr Szturmowski, Pomorzanie z Kociewia, rolnik, społecznik, działacz narodowy, wybitny patriota, trzykrotny poseł na Sejm RP (1922–1935). Z wielkim zaangażowaniem piętnował agresywną, antypolską politykę Hitlera. Jego nazwisko znalazło się na jed-

nej z pierwszych list osób do aresztowania. Zginął 12 września 1939 r. bestialsko zamordowany przez hitlerowców w lesie (nieдалeko Kobyla) pod Pogódkami.

W Lasach Piaśnickich, Lesie Szpęgawskim i Mniszku od jesieni 1939 r. do wiosny 1940 r. hitlerowcy ze szczególnym okrucieństwem zamordowali około 30 tysięcy osób, w tym przedstawiciele miejscowej inteligencji, zwłaszcza duchowieństwa, oraz działaczy polskiego ruchu narodowego. W czasie pomorskiej krwawej jesieni i okupacji 1939–1945 Niemcy wymordowali nauczycieli, księży, kupców, robotników, ziemian i rolników, często tylko dlatego, że byli Polakami. Pamięć Im i cześć!

Senat i Sejm Rzeczypospolitej Polskiej od wielu lat oddają hołd bohaterom i męczennikom – ofiarom zbrodni niemieckich na Pomorzu Gdańskim, obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej. Zasadne więc jest wsparcie rozpoczętych prac nad ich uczczeniem poprzez budowę pomnika Ofiar Masowej Zbrodni na Pomorzu Gdańskim.

Z poważaniem
Andrzej Grzyb
Kazimierz Kleina